

Darien Gee

Vriendschapsbrood

A.W. Bruna Uitgevers, Utrecht

Voorwoord
Leon Ydara, 81
Amateurastronoom

Leon draait aan de 25 mm Plossl-ooglens en richt zijn telescoop op de sterrenhemel. Het is een heldere nacht, perfect om sterren te kijken, met een maan die zo fel schijnt dat hij er bijna door verblind wordt. Hij zet de maanfilter op 9 mm en kijkt weer. De Mare Crisium is beeldschoon.

Dan draait hij de lens naar de horizon, in de richting van het sikkelvormige silhouet van Venus. Dan Mars in het zuiden. Hij ziet de Cassini-scheiding tussen de ringen van Saturnus. De Pleiaden, de Orion-nevel. Een satelliet knippert in de verte, zoals te verwachten in dit jaargetijde.

Leon doet een stap naar achteren om de ooglens te verwisselen, waarbij hij de tijd neemt om alles netjes op te bergen. Dat is het probleem met beginnende astronomen. Ze raken zo opgewonden door al het moois van het heelal dat ze extra filters in hun zak stoppen om maar geen seconde te verliezen. Maar dat kan de lens beschadigen en dan ben je nog verder van huis.

Er hangt kou in de lucht. Met stijve vingers knoopt hij langzaam zijn jas dicht. Het vorderen van de leeftijd doet de gewrichten geen goed. De gebogen houding over zijn zelfgebouwde Dobson-telescoop bezorgt hem rugpijn, dus als hij te moe wordt gaat hij met een verrekijker in zijn tuinstoel zitten.

De meeste mensen snappen niet dat je helemaal geen dure telescoop nodig hebt om 's nachts naar de sterren te kijken. Legio huis-tuin-en-keukenastronomen vertrouwen slechts op twee dingen: een donkere nacht en hun ogen. Meer heb je niet nodig om de mooiste voorstelling van je leven te zien.

Marta had hem aan het sterrenkijken geholpen. Ze waren op een feestje, beiden met iemand anders, beiden dodelijk verveeld. Hij zag haar buiten, in de tuin een eindje weg van het feestgewoel, starend naar de hemel. Haar koperrode haar viel over haar schouders toen ze haar hoofd in haar nek legde, haar lippen iets uit elkaar, ademend in de nacht. Zelfs in de schemer zag Leon haar huid, blank en bleek als het licht van de maan.

'De Melkweg,' zei ze zacht, wijzend. Hij wist haar naam niet maar keek

toch omhoog. ‘Ursa Major, Grote Beer. Ursa Minor, Kleine Beer.’ Haar vinger tekende een spoor in de lucht. ‘Orion.’ Drie sterren op een rij.

Het was de winter van 1962. Een halfjaar later waren ze getrouwd, in haar ring waren drie diamanten verwerkt. Hun enige kind, Rosa, kwam een jaar later. Ze had het donkere haar van haar vader en de fijne gelaatstrekken van haar moeder, en was hun grote trots.

Leon houdt de verrekijker voor zijn ogen. Hij zou eigenlijk een 10 × 50 aan moeten schaffen, een met een groter bereik en een betere lens, maar hij kan geen afstand doen van dit exemplaar. Marta gaf hem deze toen ze een jaar getrouwd waren en het betekent veel voor hem dat zij het apparaat had vastgehouden en door deze lenzen had gekeken.

Ze hebben door de jaren heen veel gezien. Planeten, sterren, kometen, meteorenregens, clusters van sterren, hemellichamen, nevels. De geboorte van hun dochter, drie miskramen, vier verhuizingen, talloze promoties, het verlies van hun beider ouders.

Zijn dochter Rosa en haar man Jack komen zo vaak als ze kunnen op bezoek. Ze wonen in Grand Rapids. Rosa staat dagenlang in de keuken en ze pakken de auto stampvol met koelboxen en rijden de vijf uur vanuit Michigan naar Illinois met genoeg eten om Leon een maand lang van voedsel te voorzien. Hij probeert zijn dochter te vertellen dat hij niet zoveel nodig heeft maar ze luistert niet. Eten is altijd een vorm van troost geweest in haar leven en dat is wat Rosa het beste kan. Net als haar moeder.

Vorige maand kwam Rosa langs. Zij en Jack proberen zwanger te worden, maar het lukt niet en Leon wordt er verdrietig van als zij verdrietig is. Hij probeert haar te vertellen dat sommige dingen ons gewoon niet gegeven zijn maar hij weet dat dat een schrale troost is. Hij is opgeleid als ingenieur maar is uiteindelijk veel meer een wetenschapper. Hij zoekt bij alles naar de oorzaak. Toen Marta en hij net samen waren kon ze niet geloven dat hij niet in God geloofde.

‘Hoe kun je nou niet in God geloven?’ vroeg ze verbaasd.

Leon haalde zijn schouders op. ‘Dat doe ik gewoon niet.’ De waarheid was dat hij God gewoon niet nodig had. Hij had alle antwoorden die hij nodig had, en meer was er in zijn beleving niet. Marta was niet religieus, maar had een spirituele overtuiging die aanstekelijk was voor iedereen in haar omgeving. Zelfs toen ze ziek was bleef ze bij haar geloof. Terwijl Leon arts na arts benaderde, elke specialist die hij kon vinden, iedereen die maar een andere diagnose had, had Marta zachtjes geglimlacht, bijna geamuseerd. Ze was te zwak om weerstand te bieden, maar haar ogen stonden helder en levendig.

Op het laatst had ze genoeg gehad van de geneesheren, genoeg van de ziekenhuizen, genoeg van de zware medicijnen waar ze ziek van werd. Ze was

klaar om dood te gaan, zelfs al wilde Leon dat ze zou leven.

‘O, Leon,’ zei ze. ‘Ik ben zo moe. Mijn lijf is moe. Kun je me niet laten gaan?’ Ze legde haar hand op zijn wang en hij huilde.

Dus stopten ze met de chemo en ging ze terug naar huis zodat ze in haar eigen bed kon liggen en de sterren kon zien. Twee weken later ging ze rustig heen.

Op haar grafsteen schreef hij MARTA YDARA, GELIEFDE ECHTGENOTE, 1935-1995. En daaronder haar favoriete uitspraak die hij elke keer als hij het graf bezocht hardop herhaalde.

DE WARE OOGST VAN MIJN LEVEN IS ONGRIJPBAAR
EEN WOLKJE STERRENSTOF
EEN STUKJE VAN DE REGENBOOG DAT IK KOESTERDE

Henry David Thoreau

Leon laat zijn verrekijker zakken. De lenzen beslaan. Dat gebeurt wel vaker. Sommige nachten doet de apparatuur niet wat het zou moeten doen, of het weer zit tegen. De nacht leert je geduldig te zijn.

Hij draait zich om en werpt een blik op zijn straat. Op dit uur leggen de gezinnen hun kinderen in bed, klaar voor de zoete opluchting die dankbaar volgt op een lange dag, ondanks het speelgoed dat nog overal ligt, de afwas die wacht en de broodtrommeltjes die gevuld moeten worden. Dit is een van de redenen die Leon hier houden, in Avalon, in dit huis. Het huis is veel te groot voor een oude man als hij, maar hij is heimelijk verliefd geworden op de mensen om hem heen, hun bekende gezichten, hun verhaal dat deel uit is gaan maken van het zijne. Zij herinneren zich Marta, haar lach waar iedereen zich welkom door voelde, waar iedereen blij van werd. Er zijn zoveel heerlijke Marta-verhalen die ze delen (af en toe wordt hij opeens op een lang vergeten herinnering getrakteerd) en dat is een onverwachte bron van vreugde, als bij een kind dat een muntstuk onder zijn kussen vindt op de ochtend nadat zijn tand eruit viel.

Hij beeldt zich in dat Marta op ze neerkijkt, op het verdriet dat over het huis hangt dat altijd gevuld was met plezier en blijheid, en hij wilde dat zij hem kon zeggen hoe hij kan helpen, als dat kon. Er zijn zoveel onuitgesproken tragedies, dingen die in een flits gebeuren maar een enorme berg verdriet met zich meebrengen, levens die opeens stilstaan, families die uit elkaar gerukt worden.

Wat denk jij, Marta? Wat kunnen we nog doen?

Hij voelt haar warme adem in zijn nek, een tinteling, een schim van een lach.

O, Leon.

Hij voelt hoe ze hem vermanend toespreekt, of begint hij nu echt seniel te worden? Leon is praktisch ingesteld. Hij heeft verschillende dierbaren zien gaan en op een dag zal hij zelf aan de beurt zijn. Het heeft geen zin om je te verzetten... of wel?

Hij pakt zijn beker met heet water, dept wat kruimels op van de cake die hij gemaakt heeft na Rosa's laatste bezoek. Nu, in de herfst van zijn leven, heeft Leon tijd voor dit soort overpeinzingen. Gelooft hij nu, na alles wat er gebeurd is, in God? Dat is de vraag, misschien wel de enige die er echt toe doet. Hoe kan iemand er honderd procent zeker van zijn dat God bestaat? Is er wel of geen God?

Hij voelt hoe zijn hoofd achterover zakt en schrikt dan op door iets wat hem plotseling te binnen schiet. Hij zou in lachen uit kunnen barsten.

Het antwoord is daar; in de sterren, in het universum, in het heelal.

Je hoeft alleen maar omhoog te kijken.

AMISH VRIENDSCHAPSBROOD

LET OP: vries het startmengsel niet in. Het beslag moet rijzen en gisten. Haal lucht die in de zak komt er meteen uit. Gebruik GEEN metalen lepel of beslagkom, dat zal het fermentatieproces verstoren.

- Dag 1: DOE NIETS
- Dag 2: Kneed het deeg goed door
- Dag 3: Kneed het deeg goed door
- Dag 4: Kneed het deeg goed door
- Dag 5: Kneed het deeg goed door
- Dag 6: Voeg aan het zakje toe: 225 gram meel, 225 gram suiker, 2 dl melk
- Dag 7: Kneed het deeg goed door
- Dag 8: Kneed het deeg goed door
- Dag 9: Kneed het deeg goed door
- Dag 10: Volg onderstaande instructies

Doe de inhoud van het zakje in een kom (geen metaal).
Voeg een 340 gram meel, 340 gram suiker en 3 dl melk toe.
Verdeel het beslag in vier gelijke delen in diepvrieszakken.
Houd één zakje zelf en geef de andere, met het recept erbij, aan drie vrienden of vriendinnen.

NIET VERGETEN: als je zelf een portie startdeeg bewaart kun je na tien dagen bakken. Het is heerlijk brood en perfect om aan iemand cadeau te doen.

GENIET ERVAN.

Julia Evarts kijkt op van de brief in haar hand en bestudeert het goed afgesloten diepvrieszakje. Er zit een substantie in die haar doet denken aan een stucmengsel voor op de muren, maar dan smeuïger en vol met kleine luchtbelletjes. Ze zou het linea recta in de vuilnisbak hebben gegooid als Gracie niet met grote ogen naast haar had gestaan.

‘Mama, mag ik proeven?’ vraagt Gracie. Ze houdt een met viooltjes en rozen gedecoreerd porseleinen bord omhoog. Er liggen een paar plakken op van iets wat nog het meest lijkt op bananencake en wat is afgedekt met vershoudfolie. Gracie zag het als eerste toen ze aan kwamen rijden; het bord, het zakje en de bijbehorende instructies voor ‘Amish-vriendschapsbrood’ op de veranda. Er zat geen kaartje bij, wel een gele Post-it met twee woorden in een bibberig handschrift.

Even dacht Julia dat ze zich vergist had; waren de wekelijkse maaltijden weer begonnen? Niet dat ze vanavond geen zin had in een stoofpotje, maar dit? Dit rook verdacht veel naar een kettingbrief met de bijkomende ongein dat je iets moest bakken. Julia kon zich niet herinneren wanneer ze voor het laatst iets gebakken had.

Gracie trekt het plastic van het bord af voordat Julia haar kan tegenhouden. ‘Dat ziet er lekker uit!’

Julia moet toegeven dat het er inderdaad lekker uitziet. Het is bijna drie uur ’s middags, tijd voor iets lekkers, en zoals gewoonlijk heeft ze daar zelf nog niets voor bedacht. Ze heeft geen idee hoe andere moeders dat doen of hoe ze dat vroeger deed.

‘Gracie, wacht even. We gaan eerst naar binnen.’ Julia doet de deur open en duwt haar vijfjarige zachtjes het huis in.

Ze legt haar spullen op het kookeiland en trekt de koelkast open. Die is tamelijk leeg omdat Julia vergeten is boodschappen te doen, en er is geen melk. Ze heeft geen zin om weer naar buiten te gaan, dus ze geeft Gracie een

glas water uit de kraan en warmt de koffie van vanmorgen op voor zichzelf.

‘Nu?’ Gracie zit te stuiten op haar stoel.

Ze eten het gewoon van het bord af, met hun handen. Het is geen bananecake of iets anders wat Julia ooit gegeten heeft. Het is smeug en zoet met een vleugje kaneel. Het is heerlijk, als een onverwacht vriendelijk gebaar, en al snel ligt er nog maar één plakje op het bord.

‘Papa had dit ook lekker gevonden,’ zegt Gracie. Op haar vingers zitten kruimels en ze likt ze een voor een af.

Dat denkt Julia ook. Mark houdt van zoetigheid, hoewel hij de laatste tijd nogal op de gezonde toer is. Ze strijkt een lok van Gracies bruine haar achter haar oor; wat een verschil met Julia’s goudblonde krullen. ‘We bewaren het voor hem,’ zegt Julia terwijl ze eigenlijk had gehoopt het laatste stuk zelf op te eten. Ze reikt naar het gebruikte stuk vershoudfolie maar Gracie is haar voor.

Julia kijkt toe hoe Gracie worstelt om het aan elkaar plakkende plastic los te trekken. Ze wacht op de driftbui, voor het instortmoment dat ze vaak rond deze tijd heeft, maar het lukt Gracie het plastic weer uit elkaar te trekken en ze pakt het bord met het laatste stuk brood zorgvuldig in.

‘Gelukt!’ Gracie kijkt trots naar haar prestatie. ‘En nu?’

Julia ziet een veeg blauwe verf op de rug van Gracies hand en wrijft erover. ‘Hoe bedoel je, en nu?’

Gracie houdt het briefje en de instructies omhoog. ‘Is dit een recept? Het lijkt wel een recept. Moeten we iets doen? Ik kan kneden. Ik ben supergoed in kneden!’ De suiker uit het brood mist zijn uitwerking op Gracie duidelijk niet.

Julia draait zich om en kijkt naar het diepvrieszakje dat als een vieze plas op het aanrecht ligt. Ze heeft inmiddels door dat het gistend beslag is, maar alleen het idee al om te moeten bakken en het hele gedoe eromheen vermoedt haar mateloos. ‘Ja, jij kunt supergoed kneden, Gracie,’ geeft Julia toe. ‘Het is alleen... Nou, iemand wilde gewoon iets aardigs doen. We hoeven het niet per se te doen. Ik weet niet eens of we alle ingrediënten wel hebben.’

‘Die kunnen we gaan kopen.’

Julia lacht afwezig naar haar dochter. ‘Dat denk ik niet, Gracie, lieverd.’ Haar stem klinkt verontschuldigd maar onvermurwbaar. ‘Wil je even televisiekijken terwijl ik kook?’

Gracie glijdt van haar stoel. ‘Volgens mij is Clifford nu,’ zegt ze tegen Julia, en dan rent ze weg.

De magnetron piept. Het is een herinneringspiepje, een slim idee van de fabrikant. Of misschien hebben alle magnetrons tegenwoordig wel piepjes; Julia zou het niet weten. Hun vorige magnetron was in brand gevlogen toen

zij er een pak macaroni met kaas in had gezet en de klok op een uur had ingesteld. Zwarte rook vulde de keuken en het brandalarm ging af. Gracie was net een maand oud. Ze schrok maar huilde niet, zelfs niet toen Julia in paniek raakte en Mark met de brandblusser in zijn hand als een gek door het huis rende om alle ramen te openen.

De magnetron piept weer. Julia doet het deurtje open en ziet haar kop koffie. Ze neemt een slok, de koffie is lauw en bitter. Ze zet de beker weer terug in de magnetron en kijkt dan naar het laatste stuk brood, zich afvragend of Mark het erg zou vinden als zij het zou opeten.

Waarschijnlijk niet. Hij had haar de afgelopen vijf jaar niet tegengesproken, te moe om ruzie te maken, te moe om het te proberen. Ze kan het hem niet kwalijk nemen. Zij weet zelf ook niet goed hoe ze hier uit moeten komen.

Haar koffie is heet en ze trekt het plastic open om het laatste stuk op te eten. Het bewijs zit nog aan haar vingers als Gracie binnenkomt met een roze vouwblaadje in haar hand.

Haar dochter kijkt verschrikt, alsof Julia een enorme misdaad heeft begaan. ‘Mama! Dat was voor papa!’

Julia voelt zich schuldig, wil zich vervolgens verdedigen, maar het mag hoe dan ook niet baten.

Ten eerste is Gracie vijf. Zij is duidelijk in het voordeel aangezien Julia de tranen van haar dochter niet kan verdragen. Ten tweede is Gracie geboren na alles wat er gebeurd is. Zij kent geen ander leven dan dat wat ze nu heeft, waarin het ergste dat je kan overkomen is dat Julia het laatste stuk vriendschapsbrood opeet.

Julia probeert een excuus te verzinnen. ‘Het spijt me, Gracie. Ik had zo’n ontzettende trek.’

‘Maar ik wilde het papa laten proeven.’ Gracie huilt bijna.

‘Nou, misschien kunnen we een milkshake voor hem maken of een fruit-salade...’ Ze heeft hiervoor niets in huis maar noemt het toch op.

‘Nee, dit zou hij het allerlekkerst vinden. Ik heb zelfs een kaart voor hem gemaakt.’

Grace houdt het blaadje in haar hand op. Ze heeft de woorden van de gele post-it met uiterste precisie overgeschreven:

GENIET ERVAN.

Julia krijgt een brok in haar keel. Het nette, zorgvuldige handschrift van haar dochter lijkt dat van een achtjarige. Julia kan het weten want dat is precies hoe lang de linkshandige Josh erover deed om blokletters te leren. Zijn leerkracht vermoedde een vorm van ontwikkelingsdyslexie en Julia had moeten vechten om hem uit het speciaal onderwijs te houden, omdat ze hem

niet voor de rest van zijn leven een etiket op wilde plakken. Uiteindelijk kreeg ze gelijk. Josh zou nooit een prijs winnen voor het beste handschrift (de letters hielden altijd naar voren, bijna horizontaal) maar hij werd een van de slimste kinderen in de klas.

Kijkend naar het betraande gezichtje van Gracie weet Julia dat er maar één oplossing is. Ze pakt de instructies voor het bakken van een Amish-vriendschapsbrood en hangt ze met een magneet op de koelkast. Ze doet een stap naar achteren, zucht diep, legt het zakje beslag op een veilige plek en trekt haar dochter in haar armen voor een stevige knuffel.

‘Bewaar je kaart maar, Gracie. Over tien dagen gaan we bakken.’

Mark wil niet naar huis.

Dat is niet helemaal waar. Hij wil wel naar huis maar hij wil niet voor de zoveelste keer ruzie maken met Julia of moeten aanhoren hoe vreselijk haar dag was. Soms kijkt ze hem alleen maar koud en zwijgend aan, zijn vragen negerend, een muur.

Maar het zijn de zuchten die hem het meest raken. Hij heeft honderd keer liever de stilte dan de zuchten. Het kan prachtig weer zijn, het huis helemaal aan kant (hij is tenslotte niet voor niets elke avond tot laat aan het poetsen), Gracie kernegezond, vrolijk en blij, en dan nog is het niet genoeg.

Hij zit twijfelend in zijn auto op de parkeerplaats. Hij verwacht niet dat Julia iets bedacht heeft voor het eten. Ze zal hem waarschijnlijk vragen iets te halen of wat restjes uit de koelkast op te warmen terwijl zij even gaat liggen in de slaapkamer.

Waar is ze moe van? Gracie zit zeven uur per dag op de kinderopvang van de montessorischool. Julia is gestopt met werken, heeft geen verplichtingen. Ze haalt Gracie van de opvang, dat is het wel zo'n beetje. Mark doet de rest, probeert alle gaten te vullen.

Er wordt op zijn raam geklopt en hij schrikt. Het lachende gezicht van Vivian McNeilly kijkt hem aan. Vivian werkt als binnenhuisarchitect bij Gunther & Evarts Architects, verantwoordelijk voor alle prestigieuze zakelijke en woonprojecten. Ze gebaart dat hij zijn raam open moet doen.

Mark drukt op het knopje maar er gebeurt niets. Het duurt een paar seconden voordat hij beseft dat de motor niet aan is. Hij zoekt naar zijn sleutels, start de motor, en met een hoofd als een boei laat hij eindelijk met een zoem het raam zakken.

‘Stoor ik?’ vraagt Vivian breeduit lachend. Ze heeft een prettige stem, iets wat Mark vanaf het begin is opgevallen en wat bovendien een zeer goede indruk maakt op hun klanten. ‘Jij bent ver weg met je gedachten!’

‘Wat? Nee, hoor. Ik was alleen aan het twijfelen of ik wel of niet naar de

sportschool zou gaan.’ Wat een belachelijke opmerking, vooral omdat hij vanmorgen voor hij op kantoor kwam al getraind had. Mark wilde dat hij zijn woorden terug kon nemen.

Maar Vivian knikt ernstig alsof dat het meest fascinerende is wat ze die dag gehoord heeft. Ze werkt nu ongeveer een jaar voor het bureau en hij heeft zich nog nooit ongemakkelijk gevoeld in haar aanwezigheid, maar opeens voelt hij iets wat hij in maanden niet gevoeld heeft.

Jaren.

‘Waar train jij? Ik loop na het werk meestal hard in Avalon Park, maar ik zat erover te denken om ook een abonnement bij een sportschool te nemen.’ Ze leunt iets naar voren en hij vangt een vleugje van haar parfum op.

Mark weet waar dit heen gaat en hij zou het nu meteen in de kiem moeten smoren, maar in plaats daarvan bekijkt hij Vivian nog eens goed. Het gaat haar ogenschijnlijk allemaal voor de wind, het golvende kastanjebruine haar dat net over haar schouders valt, haar nauwsluitende mantelpakje met hakken eronder, de manier waarop ze nonchalant tegen de auto aan leunt. Ze kan geen dag ouder zijn dan dertig maar ze beweegt zich als een vrouw van de wereld. Ze is slim en single, veel te jong om in een kleine plaats als Avalon te wonen. Voordat hij zich kan bedenken zegt Mark: ‘Ik ga altijd naar Freeport. Daar zit Fitness Lifestyles. Dat is een heel goeie tent; met een overdekt zwembad en alles.’

Waarom vertelt hij dit?

‘Dat klinkt geweldig,’ zegt Vivian. Ze straalt en Mark weet niet precies wat er zojuist gebeurd is. ‘Zal ik je dan maar volgen? Ik heb mijn sportspullen bij me. Misschien kunnen we samen even trainen als ik me heb ingeschreven.’

Hij begeeft zich op glad ijs. Zwemmen of verdrinken.

‘Misschien een andere keer,’ zegt hij met een verontschuldigende grimas. Het zweet staat in zijn handen als hij het stuur beetpakt. ‘Tot morgen.’ Het lukt hem te zwaaien voordat hij de auto in de eerste versnelling zet en de parkeerplaats af rijdt.

Julia staat aan het aanrecht, haar handen vol zeep terwijl ze de borden afwast en in het houten afdruiptrek zet. Mark brengt Gracie naar bed.

Dit moment, de avond, is het enige moment van de dag dat Julia zich normaal voelt. Veilig. Ze kan eindelijk ademhalen, uitademen zonder angst dat de bijl neer zal komen om wat er van haar leven nog rest te vernietigen. Wat er overdag is gebeurd is voorbij, geweest en vergeten. Haar echtgenoot is er, haar dochter is er. Ze zijn allemaal in hetzelfde huis, onder hetzelfde dak. Ook al passeren ze elkaar zwiingend in de gangen, ze zijn in elk geval samen.

Alleen de afwas nog, daarna zal ze de tafel afnemen, douchen en in bed

kruipen. Voor haar geen boek of televisie zoals Mark meestal doet, maar meteen wegzakken in een droomloze slaap, eindelijk rust voor haar hoofd en hart.

Julia pakt het volgende bord. Omdat het gewicht in haar hand ongewoon aanvoelt, kijkt ze even en ziet ze dat ze het mooi bewerkte bord dat op haar veranda was achtergelaten in haar handen heeft, met een paar achtergebleven kruimels er nog op. Ze bewondert de rode rozen, de bleke blauwe en paarse viooltjes op het bord. Toen Mark en zij trouwden waren ze arm en jong. Het leek onzin om een porseleinen servies te ambiëren, een overbodige luxe. Bovendien, hadden ze gelachen, zouden de kinderen het vast breken. Ze rolden met hun ogen terwijl ze dachten aan de troep die hun toekomstige nageslacht zou maken. Mark en Julia waren de toekomst voor hun kinderen al aan het uitstippelen, alle beslissingen stonden al in het teken van deze nog te verwekken kleine wezentjes.

‘Kunnen we geen Tupperware vragen?’ had Mark gevraagd en Julia had gegiecheld.

Julia strijkt met een natte hand over het gladde bord, melancholisch en verdrietig om wat had kunnen zijn. Als ze het bord in haar handen omdraait ziet ze de gedrukte letters op de onderkant.

FINE BONE CHINA
SHELLEY
ENGLAND

Maar dat is niet waarom haar adem even stukt, het bord bijna uit haar handen glijdt. Er staat een patroonnummer en daarboven de naam van het patroon.

Roos... Viool...

En de laatste, op een eigen regel.

Vergeet-mij-niet.

‘Bij kop, is het een meisje. Bij munt, een jongen.’ Een glimmend kwartje vliegt door de lucht en Livvy vangt het lachend op. Ze geeft haar collega een duwtje. ‘Kom op, raden!’

Edie neemt een hap van haar broodje. ‘Hoewel ik zeer onder de indruk ben van jouw wetenschappelijke methode om het geslacht van mijn ongeboren kind te bepalen, sla ik graag even over. Ik weet trouwens niet eens zeker of ik zwanger ben. Ik ben gewoon overtijd.’

‘Edie, kom op! Waar wacht je nog op?’

Edies blauwe ogen glinsteren achter haar hoekige brillenglazen. ‘Mijn menstruatie, of zoiets?’

Livvy legt het kwartje met een klap op tafel. ‘Kop. Je krijgt een meisje.’ Ze haalt haar eigen lunch tevoorschijn, een koude pastasalade in een lichte Italiaanse dressing. Ze begrijpt niet hoe Edie zo rustig kan blijven. Als Livvy overtijd zou zijn zou ze nu in een drogisterij staan om de complete voorraad zwangerschapstesten op te kopen.

Ze heeft niemand verteld dat zij en Tom nu ook aan het proberen zijn om zwanger te worden, voor het geval dat het niet lukt. Livvy is zevenendertig, nog niet helemaal bejaard, maar Tom weet zeker dat als ze langer wachten de kans op complicaties steeds groter wordt. Hij kent twee mensen die andere mensen kennen met kinderen met het downsyndroom. Livvy voelt haar vertoewening stijgen. Je hebt deze dingen niet in de hand en hoewel ze niet religieus is, gelooft ze wel dat alles gebeurt met een reden. Zelfs het ondenkbare, weet ze uit eigen ervaring. Ze stemt in als Tom voorstelt om te stoppen met anticonceptie en te kijken ‘wat er gebeurt’.

Inmiddels, een halfjaar later, begint ze te wennen aan het idee om zwanger te worden en moeder te zijn; eigenlijk meer dan ze toe wil geven. Ze wil er geen al te grote druk op leggen maar elke keer als er op de zwangerschapstest luid en duidelijk een enkele blauwe lijn verschijnt moet ze aan Josh denken, haar neefje. Ze probeert zichzelf op te vrolijken door terug te denken aan dat

hij altijd zei hoe leuk het was bij haar, dat ze een gave tante was. Zou dat betekenen dat ze ook een gave moeder zou worden? Livvy hoopt het maar.

‘Waarom haal je geen test om erachter te komen?’ moedigt ze Edie aan. Haar bloed gaat harder stromen als ze denkt aan Edies overwegingen. Misschien is Edie bang dat haar vriend, de nieuwe huisarts van Avalon, uit zijn dak gaat en haar verlaat. ‘Ik wil wel met je meegaan om een test te halen,’ biedt Livvy aan.

Edie schudt haar hoofd. ‘Dank je, maar ik laat mijn tien dollar liever zitten waar ze horen.’

‘In je portemonnee?’ raadt Livvy.

‘Op mijn bankrekening. Om rente te trekken.’ Edie stopt de laatste hap van haar broodje in haar mond en maakt een prop van de verpakking die ze in de richting van de prullenbak gooit. Ze mist. ‘Ik moet weer naar binnen. Ik moet een verhaal afmaken over het zoveelste uitgedroogde gemeenschappelijke waterreservoir.’ Ze staat op om de prop op te rapen.

‘Komt dit op het zesuurjournaal?’ plaagt Livvy.

‘Nee, maar je kunt het morgen lezen in de *Gazette*. Voorpagina. Zes huishoudens zijn gedupeerd, Livvy. Niet iedereen heeft onbeperkt water van de staat, weet je.’

Livvy voelt dat Edie ervan uitgaat dat ze niet beter weet en dat stuit haar tegen de borst. Waarom gaan mensen als ze naar haar kijken automatisch van het ene uit terwijl het tegenovergestelde waar is? Ze maakte verdorie maar een grapje. ‘Edie, ik ben geboren en getogen in Avalon. Ik denk dat ik er wel iets van afweet.’ *En bedankt.*

Edie fronst. ‘Dan weet je ook hoe duur het is voor deze mensen om hun huis op de waterleiding aan te sluiten. Bovendien zitten sommigen op dit moment al zonder water.’

Het laatste waar Livvy op zit te wachten is een preek. Edie doet haar nu trouwens behoorlijk aan Julia denken, en Livvy heeft genoeg aan één oudere zus in haar leven. Ze kijkt naar haar pastasalade, haar eetlust is verdwenen.

Edie ziet aan de manier waarop Livvy haar lunch zit te bestuderen dat ze te ver is gegaan. Livvy is geen journalist, zij verkoopt advertenties, en Edie kan maar beter wat inbinden als ze vrienden wil maken in dit stadje, met haar 4.243 inwoners. Haar vriend, Richard, ook wel bekend als dokter Richard, hoopt dat Edie Avalon een serieuze kans geeft en Edie wil dat ook, maar gemakkelijk is het niet. Dat is het gedeelte dat Richard niet begrijpt, omdat hij met iedereen kan opschieten en iedereen met hem. Maar Edie is geen Richard en ze weet dat ze af en toe behoorlijk streng kan overkomen. Oké, vaak. Het is gewoon dat zoveel mensen zo vaak over zulke onbenullige en

frivole onderwerpen praten. Hoe kan haarverf of de prijs van varkensvlees nu belangrijker zijn dan het feit dat er nog steeds zoveel armoede en ziekte is in de wereld?

Eddie is niet per definitie een volbloed liberaal (tenminste, volgens haar eigen definitie). Sommige anderen denken daar anders over, weet ze. Het is alleen dat ze door haar ervaringen in het buitenland weet dat er niet veel nodig is om een grote verandering tot stand te brengen, en dat zij deel wil uitmaken van die verandering. Eddie heeft vaak grote moeite haar aandacht bij de oppervlakkige gesprekken van alledag te houden en ondanks haar goede voornemens duurt het meestal niet lang voordat ze het beleefd knikken opgeeft en haar mening ongezoeten op tafel legt. Enkele ogenblikken later is de kamer vaak leeg, omdat iedereen opeens ergens anders moet zijn, of omdat ze, zoals Livvy, dichtslaan en nergens meer over kunnen praten.

‘Luister,’ zei Richard op een avond toen zij voorstelde om de zoveelste uitnodiging om te komen eten bij een van zijn dankbare patiënten af te slaan. De uitnodigingen van patiënten bleven komen, deels omdat ze nieuw waren in Avalon en deels omdat iedereen dol is op Richard. ‘Ik weet dat je het moeilijk vindt, maar dat hoeft niet zo te zijn. Het zijn prima mensen en dit is hoe ze hun dankbaarheid tonen. En,’ ging hij resoluut door toen Eddie haar mond opendeed om te protesteren, ‘ze gaan dit eten niet in een doos doen om naar Afrika te sturen voor de arme mensen, dat kun je dus vergeten.’

‘Dat wilde ik helemaal niet zeggen,’ had ze toch een beetje beledigd gereageerd.

‘Dat weet ik ook wel,’ zei Richard met een grijns. Ze wisten allebei dat het meer iets zou zijn geweest in de trant van het huishoudgeld door twee delen en de helft weggeven, of vrijwilligerswerk doen in een gaarkeuken van het Leger des Heils in plaats van twee of drie uur in hun eigen keuken staan. ‘Maar deze mensen zijn onze burens en als je ze een kans geeft worden het misschien wel goede vrienden.’

Goede vrienden. Eddie betwijfelt het, maar het was zonder meer een slimme zet om naar Avalon te komen, al was het maar voor de kosten van het dagelijks leven. Restaurantketens en fastfoodreuzen interesseren zich niet voor een kleine markt als deze en er zijn geen grote winkelcentra. Er is een bioscoop, een bowlingbaan, een park, een paar restaurants, één of twee cafés. Al zou je geld uit willen geven, dan kan het niet. De huizenprijzen zijn absurd laag. Avalon is een van de laatste plaatsen in Amerika waar je nog met beperkte middelen een gezin kunt stichten.

Oude bewoners, of Avaloniërs, gebruiken geen straatnamen maar herkenningpunten in de omgeving. ‘Bij de bank’, ‘naast de bibliotheek’, of ‘achter

de marskramer'. Edie houdt van deze manier van navigeren, het feit dat elke locatie naar een andere verwijst, als aanwijzingen op een schatkaart. Haar verhalen voor de *Gazette* zijn op dezelfde manier tot stand gekomen; de vrouwen van de plaatselijke naaikring gaven hoog op van de plaatselijke slager die tevens hoofdrolspeler was in twee theaterproducties van Toneelgroep Avalon (*Hairspray* en *You're a good man, Charlie Brown*). Een klein theater huisvest de vereniging van robotbouwers, opgericht door twee liefhebbers uit groep zeven. Een van deze jonge wetenschappers vroeg zich hardop af hoe het toch kon dat bingokampioen Harold Sibley maar bleef winnen, tot Edie ontdekte dat hij op donderdagavond altijd de bingo bij St. Mary's won omdat zijn minnares de winnende nummers omriep. Tip na tip, bijna zeventig verhalen verder. Niet bepaald wereldschokkend nieuws. In het begin dacht Edie dat ze gewoon nog niet tot de 'echte' verhalen van Avalon was doorgedrongen, maar ze begint steeds meer te vermoeden dat er waarschijnlijk niet meer is, dat dit Avalon is: een klein, eenvoudig stadje op de rivier-oever in het noorden van Illinois.

Hoe dan ook, Richard is hard op weg een permanent onderdeel van de gemeenschap uit te maken en Edie is behoorlijk permanent gehecht aan Richard. Dus hoewel ze al bijna drie maanden voor de krant werkt en zich prima redde met een vriendelijk knikje hier en daar, is ze uit haar veilige zone gestapt om af en toe een iets langere verbale uitwisseling met Livvy aan te gaan als daar aanleiding voor was.

Edie mag Livvy wel, maar ze is er zo goed als zeker van dat als ze op dezelfde middelbare school hadden gezeten, Livvy haar geen blik waardig had gegund. Olivia 'Livvy' Scott was het prototype cheerleader. Steil blond haar tot op de schouders, slank, weelderig, verdacht vrolijk. Livvy ziet er altijd tiptop uit met haar bijpassende outfits en egale huid. Livvy roept alle onzekerheden over haar uiterlijk die Edie ooit gehad heeft in één klap op. Zelfs met een hippe bril en een nieuw kapsel heeft Edie Gallagher het gevoel dat er met grote letters *KNEUSJE VAN DE KLAS* op haar voorhoofd staat.

Maar Livvy is altijd blij om Edie te zien, en wil niets liever dan zo veel mogelijk tijd met haar doorbrengen. Het is op zijn minst een beetje vreemd. Af en toe heeft ze visioenen van Livvy die op haar bed zit en hun avonturen in haar dagboek schrijft als een stel tieners bij elkaar. *BFF. Best friends forever.* Een concept dat volkomen voorbij is gegaan aan Edie, die nooit veel vriendinnen heeft gehad, laat staan een beste vriendin.

Dus ze doet er nog een schepje bovenop.

'Als ik volgende week vrijdag nog niet ongesteld ben gaan we naar de apotheek, goed?' Edie verzwijgt gemakshalve dat haar menstruatie in de regel te laat is en totaal onregelmatig, en dat er een bijzonder kleine kans is dat ze

zwanger is. Ze zegt ook maar niet dat ze gratis een urinetest kan laten doen op de praktijk van Richard. Ze begrijpt heel goed hoe leuk het kan zijn om over een stick te plassen op het toilet van de *Avalon Gazette* terwijl je collega voor de deur staat te wachten (*not*). Maar dat doen meisjes, toch? Delen. Misschien was dit het onderdeel dat Edie gemist heeft toen ze in de bibliotheek zat met haar neus in de *Encyclopedia Britannica*.

Livvy knikt kort maar lijkt tevreden. ‘Oké, hé, drinken we straks nog even koffie?’

Liever niet, maar Edie steekt haar duim op. ‘Je weet me te vinden.’

Livvy bekijkt haar bankafschriften en zoekt naar het ontbrekende bedrag. Het is maanden geleden dat ze haar administratie heeft gedaan en echt goed is ze er niet in, maar op haar laatste afschrift stond een automatische overschrijving van vijfhonderd dollar naar CMFTP.

Livvy heeft geen idee wat dat is. Ze vinkt de duidelijke grote bedragen af – de hypotheek, de leningen voor de auto’s, het lidmaatschap van Toms golfclub – maar die staan er allemaal op. Ze besluit de bank te bellen.

Tracy, de uitvoerend manager van de *Gazette* en Livvy’s baas steekt haar hoofd om de deur van Livvy’s kamer. Livvy schuift haar bankboek opzij en doet net of ze iets leest van haar scherm.

‘Livvy, waar blijft dat concept voor die internetadvertentie? Ik wil het aan Patrick voorleggen.’ Patrick Chapman is de uitgever en hoofdredacteur, een praktisch type die in feite niet zoveel weet van de krantenindustrie maar gefortuneerd genoeg is om de krant te behoeden voor de ondergang.

Livvy had gehoopt haar concept zelf aan Patrick voor te leggen, aangezien zij met het idee was gekomen. ‘Het is nog niet af. Later vanmiddag heb ik het voor je.’

‘Mooi. Ik kom het om drie uur bij je halen. Kun je vier exemplaren klaarleggen? Gesorteerd, met een paperclip. Geen nietjes. Dank je.’ Tracy geeft haar een irritante knipoog en verdwijnt weer.

Sinds wanneer is Livvy het kopieermeisje? Ze opent het bestand op haar computer en drukt op AFDrukken. Terwijl haar protesterende oude laserprinter de pagina’s uitspuugt voelt ze dat ze kookt. De enige reden dat Tracy uitvoerend manager is, is dat ze op een zekere dag net iets eerder dan Livvy arriveerde. Livvy zou makkelijk kunnen wat Tracy doet, verantwoordelijk zijn voor de vormgeving en de advertenties. Het was nota bene Livvy zelf die opperde dat ze net als de rest van de wereld online zouden moeten gaan, al was het maar omdat ze dan ook online adverteerders aan konden trekken naast de magere opbrengst van advertenties in hun beperkte gedrukte oplage. Ze zou Patricks kamer binnen moeten lopen om hem persoonlijk het

concept te overhandigen. Ze zou haar idee rechtstreeks aan hem voor moeten leggen, zodat hij ziet dat ze weet wat ze doet, dat ze waardevoller is voor de *Gazette* dan hij denkt.

Maar dat zal ze niet doen. Ondanks Livvy's grootspraak en haar zogenaamde onverschrokkenheid wil ze niet het risico lopen Tracy en Patrick tegen zich te krijgen. Ze heeft deze baan nodig, ze heeft het geld nodig en als er al een kleine kans is op een salarisverhoging of promotie dan moet ze bij beiden in de gratie blijven.

De gedachte aan geld herinnert haar eraan dat ze de bank zou bellen. Ze toetst het nummer in. Ze zal het bedrag storeren, waar het dan ook voor is. Als het moet beschuldigt ze ze van fraude en laat ze een onderzoek instellen. In de tussentijd kan ze het geld gebruiken om de autoleningen te betalen.

'Avalon Gemeentebank. Wat kan ik voor u doen?'

Het is Charlotte Snyder, een van de senior medewerkers. 'Hallo, mevrouw Snyder. Met Livvy Scott.'

'Wie? Pardon, de verbinding is heel slecht. Kunt u iets harder praten?' De verbinding is prima; Charlotte Snyder is doof aan het worden.

'Olivia Scott. De dochter van Frederick en Rebecca Townsend.'

'Olivia!' roept mevrouw Snyder. 'Hoe is het met je ouders? Genieten ze van Florida? Zeg tegen je moeder dat ze vaker schrijft, door het tijdsverschil lukt het niet elkaar te spreken.'

'Ik zal het doorgeven,' zegt Livvy, maar ze weet dat haar ouders een nieuw leven hebben, een leven zonder pijnlijke herinneringen aan Avalon. Ze vertrokken twee jaar geleden onder het mom van 'er even tussenuit'. Het was bedoeld als een tijdelijke verhuizing, voor een halfjaar of langer, maar het is inmiddels duidelijk dat ze niet van plan zijn nog terug te komen. Hun flamingoroze bungalow in Boca Raton is een enorme verandering ten opzichte van het mooie maar sobere huis dat ze in Avalon hadden. Nu spelen ze bingo in het weekend en volgen ze salsalesen. Haar moeder schildert aquarellen en haar vader is aan het zeevissen geslagen. Florida is wel de laatste plek waar Livvy haar ouders ziet wonen, maar ze snapt wat hen zo aantrekt in dat keurig geplande leven. Alles heeft z'n tijd, zonder verrassingen; vijf uur eten, zeven uur canasta, maandag, woensdag en vrijdag kip. Livvy zou op dit moment veel overhebben voor dit soort zekerheden. Misschien moet ze ook die kant op verhuizen.

'En hoe is het met Julia? Ik zie jullie nooit meer. Iedereen bankiert tegenwoordig online of ze nemen de drive-through. Wist je dat we gratis donuts uitdelen als je voor tien binnen bent? Maar pas op: elk pondje gaat door het mondje!' giechelt mevrouw Snyder.

Livvy ontwijkt de vraag naar Julia en komt meteen ter zake. 'Mevrouw

Snyder, ik denk dat er een fout is gemaakt op mijn laatste afschrift. Er is vijfhonderd dollar direct van onze spaarrekening afgeschreven zonder dat Tom of ik daar opdracht toe hebben gegeven.'

'O, hemel.' Mevrouw Snyder is meteen weer zakelijk. 'Ik haal even je gegevens erbij. Vijfhonderd, vijfhonderd... o, ja, daar. Naar CMFTP. Zei je dat je geen opdracht had gegeven?'

'Nee, zeker niet.' Livvy is resoluut.

'Nou, het is al overgemaakt. Ik kan het terughalen en dan zal de bank het verder onderzoeken.' Mevrouw Snyder typt iets op haar computer. 'Er staat hier een telefoonnummer bij de transactie. Het netnummer is 773. Dat is Chicago, toch? Zullen we dat eerst eens bellen?'

Livvy denkt terug aan de laatste keer dat ze in de stad waren; dat is minstens een jaar geleden. Misschien heeft Tom weer eens een impulsaankoop gedaan (een nieuwe golfclub of zo) en er verder niet meer aan gedacht. Toen ze elkaar net kenden vond Livvy het geweldig dat dit een jongen was die niet zeurde over details, die spontaan was en haar verraste met dure cadeaus en uitjes. Pas veel later beseftte ze dat ze op te grote voet leefden. Toen was het al te laat; ze was gehecht geraakt aan mooie spullen en had een manier gevonden om van maand tot maand te overleven, onder boetes voor wanbetalingen uit te komen, in de zekere veronderstelling dat ze er ooit bovenop zouden komen. Toen stortte de economie in elkaar en schoot de rente op creditcards omhoog, en de boetes bleven staan. Het effect is voelbaar en Livvy wilde dat ze de tijd terug kon draaien, maar dat is natuurlijk onmogelijk.

Livvy noteert het telefoonnummer van mevrouw Snyder en spreekt af terug te bellen als ze het bedrag wil storneren. Ze toetst het nummer in, klaar om een spervuur van vragen los te laten. Waar is het bedrag voor? Wie heeft er opdracht voor gegeven? Waar staat CMFTP voor?

Een vriendelijke stem antwoordt meteen.

'Children's Memorial Hospital, Foundation Office.'

Livvy hapt even naar adem en legt de hoorn dan zachtjes terug op het toestel. Ze sluit haar ogen.

Ze zal mevrouw Snyder niet meer bellen.

Tom staat golfballen weg te slaan in de voortuin als Livvy aan komt rijden. Ze wil niet vragen waarom hij al thuis is. Hij is vijfenveertig minuten onderweg naar zijn werk en normaal gesproken is hij pas vlak voor het avondeten weer thuis.

'Hé, schoonheid!' roept hij en hij put de bal in een oude hondenbak.

Waarom doet hij dit niet in de achtertuin, waar meer ruimte is, in plaats

van in de voortuin waar iedereen het kan zien? Ze ziet iets bewegen achter een raam aan de overkant. Het is mevrouw Lowry, de waakhond van de buurt, die door haar kanten gordijnen gluurt.

‘Tom,’ sist Livvy, die op hem af loopt. ‘Kan het wat zachter, alsjeblieft?’

‘Waarom? Die ouwe tang kan ons toch niet horen.’ Hij lacht en Livvy ruikt alcohol in zijn adem.

‘Mijn god, heb je gedronken?’

‘Ik heb gevierd.’ Hij slaat nog een bal weg die op de rand van de hondenbak terecht komt en wegspringt. ‘Shit.’

‘Wil je me vertellen wat je te vieren had? Binnen?’ Ze gebaart naar het huis en loopt de trap op.

Hij gooit zijn golfclub op het gras en volgt haar terwijl hij haar van achter in zijn armen sluit. Hij geeft kusjes in haar nek, waartegen Livvy lachend protesteert.

‘Hou op!’ Livvy weet dat mevrouw Lowry haar ogen uitkijkt.

Eenmaal binnen verdwijnt Toms bravoure.

‘Wat is er?’ vraagt Livvy. Ze ziet een stapel post liggen en wil het net oppakken, maar op de bovenste twee enveloppen staan in grote letters de woorden ACHTERSTALLIG EN LAATSTE HERINNERING gedrukt. Ze besluit dat de post kan wachten.

Tom gaat zitten op de houten bank in de gang. ‘Ze hebben mijn auto meegenomen.’

Ze kijkt hem verschrikt aan. ‘Wie? Wie hebben je auto meegenomen?’

‘De bank. Er kwam zo’n terugvorderingsman naar mijn werk. Mijn werk! Kurt zag de takelwagen en riep me nog maar het was al te laat. Hij was weg voor ik beneden was.’ Hij stompt met een vuist op de muur achter hem.

‘Kunnen ze dat doen? Zijn ze niet verplicht eerst bericht te sturen of...?’

‘Ze hebben een waarschuwing gestuurd. We lopen drie betalingen achter, en ik heb de laatste ook nog niet betaald.’

Livvy bijt op haar lip. ‘Waarom niet?’

‘Waarom niet? Omdat we geen geld hebben, daarom niet!’

Livvy probeert helder te denken. ‘En wat betekent dat? Dat we geen schulden meer op de BMW hebben?’ Dat kon weleens gunstig zijn. De BMW was zo’n temperamentvolle auto waar altijd wel iets stuk aan was. Nu konden ze een goedkopere auto zoeken en elke maand iets meer overhouden.

‘Dat kan. Dat hangt af van hoeveel ze er voor kunnen krijgen in de verkoop. Als ze er minder voor krijgen dan wat wij ze schuldig zijn, komen ze de rest bij ons halen.’

‘Wat?’ Dat lijkt Livvy niet eerlijk. ‘Waarom? We hebben de auto toch teruggegeven?’

‘Ze hebben de auto teruggenomen. Ik wil het er niet meer over hebben.’
Tom staat op en loopt naar de keuken.

Livvy’s hoofd tolt. Ze volgt hem. ‘Maar je zei dat je iets te vieren had, Tom.’

‘Dat heet nou sarcasme, Livvy.’

‘En hoe ben je thuisgekomen?’

‘Nadat die kerel de auto had meegenomen heb ik een taxi gebeld om me naar de bank te brengen. Dat kostte me vijfenzeventig knapen.’

Au. ‘Heb je nog een fooi gegeven?’

‘Wat denk je zelf?’ Tom kijkt haar aan terwijl hij de koelkast opendoet en een biertje pakt. Livvy ziet al drie doppen op het aanrecht liggen.

‘Dus ze laten ons weten wat we ze eventueel nog schuldig zijn?’

Tom neemt een grote slok van zijn bier. ‘Weet jij het, weet ik het.’

Livvy aarzelt. ‘Nou, we hebben net onze jaarlijkse bijdrage voor Josh aan het kinderziekenhuis betaald. Vijfhonderd dollar.’

Tom vloekt. Dan kijkt hij naar Livvy. ‘Denk je dat we dat nog moeten volhouden?’

‘Tom!’

‘Livvy, het is zes jaar geleden.’

‘Vijf, Tom, en hier hebben we het al over gehad. Ik wil dit doen, dat is belangrijk voor mij.’

‘Voor altijd?’ Hij kijkt boos.

God, hij onthoudt ook niets. Hij was net zo aangedaan door het overlijden van Josh en toen zij had voorgesteld jaarlijks een bedrag te doneren aan de afdeling Allergie en Immunologie van het kinderziekenhuis in Chicago stond hij daar helemaal achter. Ze hadden nooit besproken hoe lang ze ermee door zouden gaan. Het is een klein gebaar, dat weet ze, maar het is het enige wat ze kan doen en ze wil er niet mee stoppen.

‘En hoe ga je nu naar je werk?’ vraagt ze om maar een ander onderwerp aan te snijden.

‘Dan zal ik de Pilot maar nemen.’

Livvy’s mond valt open. ‘Tom, de Pilot is mijn auto.’ Ze had hem al voordat ze Tom kende.

‘Het is onze auto, Livvy, en wat moet ik anders? Met de bus naar Dixon? We kunnen ons geen andere auto veroorloven en ik kan niet in een of andere rammelbak verschijnen.’

Livvy voelt hoe haar keel dichtgeknepen wordt. Het heeft geen zin om er tegenin te gaan. Tom is farmaceutisch vertegenwoordiger en moet er altijd representatief uitzien, niet alleen wat betreft zijn kleding, maar ook qua auto.

‘Trouwens, de *Gazette* ligt praktisch op loopafstand.’ Dit laatste voegt hij triomfantelijk toe.

‘Tom, dat is geen loopafstand. Dan moet je me maar afzetten in de ochtend en aan het eind van de dag weer ophalen.’

‘Liv, ik rij het hele land door voor mijn afspraken. Je kunt van mij niet verwachten dat ik je naar je werk breng.’ Tom pakt zijn biertje en gaat naar de woonkamer. Livvy gaat achter hem aan en probeert niet te exploderen als hij de afstandsbediening pakt en met een zucht op de bank gaat zitten.

Sta op! wil ze schreeuwen. Hou me vast! Zeg me dat alles goed zal komen!

Tom merkt dat ze achter hem staat en kijkt haar met een vertrokken gezicht aan. ‘Het was geen goede dag, Livvy. Ik moet even afkicken. Kun jij vanavond voor het eten zorgen? Je bent een schat.’ Hij draait zich weer om naar de televisie en zapt naar een sportprogramma.

Ze hoort hem aanmoedigingen roepen naar een golfer. Livvy draait zich op haar hakken om en loopt terug naar de keuken, verlangend naar iemand om te kunnen bellen, iemand om mee te praten. Ze wil niet dat Edie iets weet van hun financiële problemen en al haar andere vriendinnen zouden het niet begrijpen. Ze zou haar ouders kunnen bellen in Florida maar ze weet dat haar vader teleurgesteld zou zijn en haar zou verwijten dat ze onverantwoordelijk is, wat niet ver van de waarheid is. De enige die het zou begrijpen is Julia. Ze zou kritisch zijn, maar daarna zou ze Livvy helpen met een plan. Julia is er altijd voor haar geweest.

Maar Julia neemt niet op als ze belt.